

ÎNCHEIERE

13 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Ion Druță, Galina Stratulat

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Tonu Valeriu și Ministerul Justiției, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tonu Valeriu împotriva Ministerului Justiție, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului moral și material cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 decembrie 2015, prin care au fost respinse apelurile declarate de Tonu Valeriu, Ministerul Justiției și Procuratura Generală și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 17 iulie 2015

c o n s t a t ă

La 28 ianuarie 2015 reclamantul Tonu Valeriu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și a celui moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală.

În motivarea acțiunii a invocat că, prin ordonanțele din 13 iulie 2009, 21 iulie 2009 și 20 august 2009 au fost pornite cauzele penale pe faptul comiterii infracțiunilor prevăzute de art.236 alin.(2) Cod penal.

În baza procesului-verbal de reținere din 22 august 2009 Tonu Valeriu a fost reținut pe un termen de 72 ore, fiind bănuit de comiterea infracțiunii prevăzute de art.236 alin. (2) Cod penal.

Prin ordonanța din 24 august 2009 a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii de art.42, 236 alin.(2) Cod penal.

Prin încheierea judecătorului de instrucție din judecătoria Centru mun. Chișinău din 24 august 2009 față de Tonu Valeriu a fost aleasă măsura preventivă arestul, pe un termen de 20 zile.

Prin încheierea judecătorului de instrucție din judecătoria Centru mun. Chișinău din 09 septembrie 2009, în privința lui Tonu Valeriu a fost prelungit cu 30 zile termenul arestului preventiv.

Prin încheierea judecătorului de instrucție din judecătoria Centru mun. Chișinău din 08 octombrie 2009, a fost admis demersul procurorului și prelungit termenul ținerii sub arest preventiv cu 30 zile.

Prin încheierea judecătorului de instrucție din Judecătoria Centru mun. Chișinău din 05 noiembrie 2009, a fost admis demersul procurorului și prelungit termenul ținerii sub arest preventiv cu 30 zile.

Încheierile sus-menționate au fost menținute prin deciziile Curții de Apel Chișinău din 18 septembrie 2009 și din 20 octombrie 2009.

Prin ordonanța din 11 septembrie 2009 cauzele penale sus-îndicate au fost conexe într-o singură procedură, ulterior la 24 noiembrie 2009 a fost remisă Judecătoriei Ialoveni pentru judecare în fond.

Prin încheierea Judecătoriei Ialoveni din 05 decembrie 2009, a fost schimbată măsura preventivă în arest la domiciliu.

Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 30 ianuarie 2012, Tonu Valeriu a fost achitat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 236 alin.(2) pct. b) și c) Cod penal, pe motivul lipsei elementelor componente ale infracțiunii incriminate.

Totodată, prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 aprilie 2013, sentința Judecătoriei Ialoveni din 30 ianuarie 2012 a fost menținută fără modificări, iar prin decizia Curții Supreme de Justiție din 06 noiembrie 2013 recursurile apărătorilor au fost respinse ca inadmisibile.

Astfel, prin acțiunile organului de urmărire penală i-au fost încălcate dreptul fundamental la libertate și dreptul de a nu fi urmărit ilegal în lipsa unei fapte infracționale, iar în contextul încălcării acestor drepturi s-a invocat și încălcarea dreptului de a munci, a dreptului de a se întreține și a-și întreține familia și copii minori.

Cere reclamantul admiterea acțiunii, încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Tonu Valeriu a prejudiciului moral în mărime de 1 720 000 lei, prejudiciu material în mărime de 16800 lei și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 8000 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 17 iulie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat din contul bugetului de stat în beneficiul lui Tonu Valeriu prejudiciul moral în mărime de 60000 lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 4000 lei, în rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 decembrie 2015, au fost respinse apelurile declarate de Tonu Valeriu, Ministerul Justiției și Procuratura Generală și menținută hotărîrea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 17 iulie 2015.

La 01 februarie 2015 Tonu Valeriu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea parțială a hotărîrii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 17 iulie 2015 și deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 decembrie 2015, cu modificarea în partea încasării prejudiciului moral.

În motivarea recursului a indicat că, instanțele de judecată la pronunțarea hotărîrii și deciziei au interpretat în mod eronat legea și au dat o apreciere arbitrară probelor.

Susține că instanța de apel și cea de fond n-au reflectat în hotărîrile sale motivele care au determinat diminuarea în mod considerabil a cuantumului prejudiciului moral.

Instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că la examinarea acțiunilor civile privind repararea prejudiciului moral, instanțele de judecată vor lua în

considerație criteriile specifice de evaluare a cuantumului acestor despăgubiri, cât și datele obiective care certifică acest fapt.

Raportînd faptul violării drepturilor fundamentale la durata de timp pe parcursul căreia aceste drepturi au fost încălcate, mărimea prejudiciului moral în mărime de 60 000 lei este una inechitabilă și nu poate servi ca remediu efectiv și o satisfacție că persoana este repusă în drepturi.

La 29 februarie 2016 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 decembrie 2015 sau modificarea hotărârilor instanțelor de judecată în sensul diminuării mărimii sumelor acordate.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel la pronunțarea deciziei a interpretat în mod eronat normele de drept material.

Consideră că aprecierea judecătorului privind evaluarea daunelor morale este subiectivă, iar criteriile care stau la baza cuantumului despăgubirilor trebuie să fie obiective împărtășind criteriul general evocat de instanța europeană, potrivit căruia despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă reputației, avînd în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

În această ordine de idei, efectuarea măsurilor operative de investigații este obligația organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea. Toate măsurile procesuale ce au fost întreprinse sunt prevăzute de lege, care sunt necesare într-o societate democratică, au un scop legitim de a asigura lupta cu criminalitatea și acest scop este proporțional anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării lor.

Astfel, rezultă expres că angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

Totodată, măsura preventivă sub formă de arest nu a fost declarată ilegală, printr-un act procedural definitiv și irevocabil, iar existența sentinței de achitare nu poate servi drept temei de a invoca că măsura preventivă poate fi considerată ilegală.

Mai mult ca atît și compensarea cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 4000 lei este neîntemeiată, or intimatul Tonu Valeriu nu a prezentat decît bonul de plată a serviciilor de asistență juridică în cauza penală.

Examinînd temeiurile recursurilor, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile sunt inadmisibile din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a

fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Tonu Valeriu și Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursurilor nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate de Tonu Valeriu și Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Tonu Valeriu și Ministerul Justiției ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e

Recursul declarat de Tonu Valeriu și recursul declarat de Ministerul Justiției se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Ion Druță

Galina Stratulat